

Datum

18 oktober 2024

Onderwerp

VNG-inbreng CD Cybercrime 23 oktober

Geachte dames en heren,

Op 23 oktober debatteert u over cybercrime. Op de agenda van dit commissiedebat staan in elk geval twee voortgangsbrieven van de minister van J&V. Daarover geven wij graag het gemeentelijk perspectief mee.

- Voortgangsrapportage Integrale aanpak online fraude
- Integrale aanpak cybercrime

Doorbreek de vicieuze cirkel bij online fraude

In de brief van de minister lezen we dat in 2025 bepaald wordt voor welke cybercrime-feiten een hogere straf mogelijk wordt. Dat is een goede zaak, maar met repressie alleen pak je cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit niet aan. De aanpak staat bovendien in schril contrast met de aanpak van andere (fysieke) vormen van criminaliteit, terwijl in 2023 maar liefst 2,3 miljoen Nederlanders slachtoffer werden van online criminaliteit. Uit onderzoek van het CBS blijkt dat slechts 17% van de slachtoffers van online criminaliteit aangifte doet. Tegelijkertijd is dit een criminaliteitsvorm met een relatief lage pakkans. Hierdoor heeft de politie en OM weinig zicht op de aard en omvang van digitale criminaliteit en lopen veel daders nog vrij rond.

Gemeenten willen dat deze vicieuze cirkel doorbroken wordt. Dat vergt een intensievere samenwerking met politie en OM en een sterkere informatiepositie van gemeenten. Vooral dit laatste is van groot belang, zodat het aanbod van cyberinterventies beter afgestemd kan worden op de problematiek. Het verhogen van de aangiftebereidheid vraagt immers om een langdurige aanpak om de schaamte rondom dit thema bij slachtoffers zoveel mogelijk weg te nemen en de pakkans van cybercriminelen te verhogen. In de "Integrale aanpak online fraude" zetten de samenwerkende partijen een aantal concrete stappen, vooral ook met preventieve interventies in de gemeenten, waar de bredere aanpak cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit van kan profiteren.

Goed inzicht en overzicht in type en omvang van de vormen van online criminaliteit helpt enorm. Het interbestuurlijke project ProCom heeft een belangrijke laagdrempelige meldvoorziening opgezet voor het melden van mogelijk strafbare content online, waarna het bericht direct verwijderd kan worden én de melder ook ondersteund wordt om aangifte te kunnen doen. Het is van belang dat deze waardevolle civielrechtelijke oplossing bestendig en uitgebreid wordt.

Gemeenten zien hiernaast ook de behoefte tot melding en actie, wanneer ambtenaren en bestuurders in het uitoefenen van hun functie online lastiggevallen worden. Ook voor het melden en aanpakken van schadelijke, haatdragende en opruiende content zou deze meldvoorziening uitgebreid kunnen worden. Eén centrale goed werkende meldvoorziening met merkbare actie en ondersteuning is cruciaal voor het verhogen van de meldings- en aangiftebereidheid voor slachtoffers.

- Versterk de aanpak van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit
- Verhoog de meldings- en aangiftebereidheid en breid ProCom uit
- Werk aan een betere informatiepositie van gemeenten bij cybercrime

Cyberweerbaarheid: geef ruimte aan lokale aanpak

Door de toenemende dreiging blijft de (cyber)weerbaarheid van onze samenleving achter. Dit vraagt om een gezamenlijke maatschappelijke aanpak om inwoners en ondernemers weerbaar te maken. Gemeenten spelen daar een cruciale rol in en staan in nauw contact met haar inwoners en ondernemers. Een substantieel deel van de gemeenten heeft de aanpak van cybercriminaliteit opgenomen in de Integrale VeiligheidsPlannen. In het samenwerkingsverband van de Citydeals lokale cyberweerbaarheid werken de gemeenten en de VNG mee om een brede beschikbaarheid van de good practices uit de Citydeal voor gemeenten te bevorderen.

Voor die lokale aanpak cybercriminaliteit zijn echter onvoldoende financiële middelen beschikbaar bij gemeenten om die good practices over te pakken. Ook is er door dit kabinet in de huidige begroting geen financiering beschikbaar gesteld voor de gemeentelijke aanpak van cybercriminaliteit.

Wij vragen om meer prioriteit bij de minister, de politie en het OM voor het belang en de rol van gemeenten in de gezamenlijke aanpak op slachtoffer- en daderpreventie en het verhogen van de aangiftebereidheid.